

ÁSVÁNYOK ÉS KÖZETEK MÁLLÁSA

Dr. Varga Csaba

Az ásványok és kőzetek mállása

- Fizikai mállás
- Kémiai mállás
- Biológiai mállás

Fizikai mállás

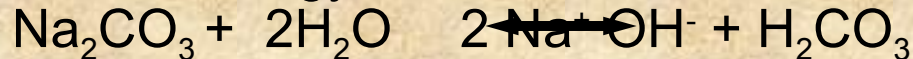
- Hőmérséklet ingadozás
-repedezés
- Növényzet hatása
-gyökérnövekedés
- A víz szerepe (fizikai hatás)
-fagyhatás (2200kg/cm² feszítőerő)
-romboló, szállító hatás
(szállít, koptat, osztályoz)
- Levegőmozgás
-szél (szállít, koptat, osztályoz)

Kémiai mállás

- A víz oldó hatása (sók oldhatósága)

- Hidratáció

- Hidrolízis egyszerű sók hidrolízise

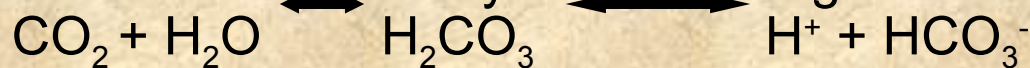
ortoklász hidrolízise

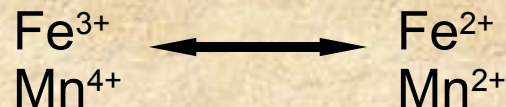
1,
2,

- Savas oldatok hatása

nő a karbonát ásványok oldhatósága

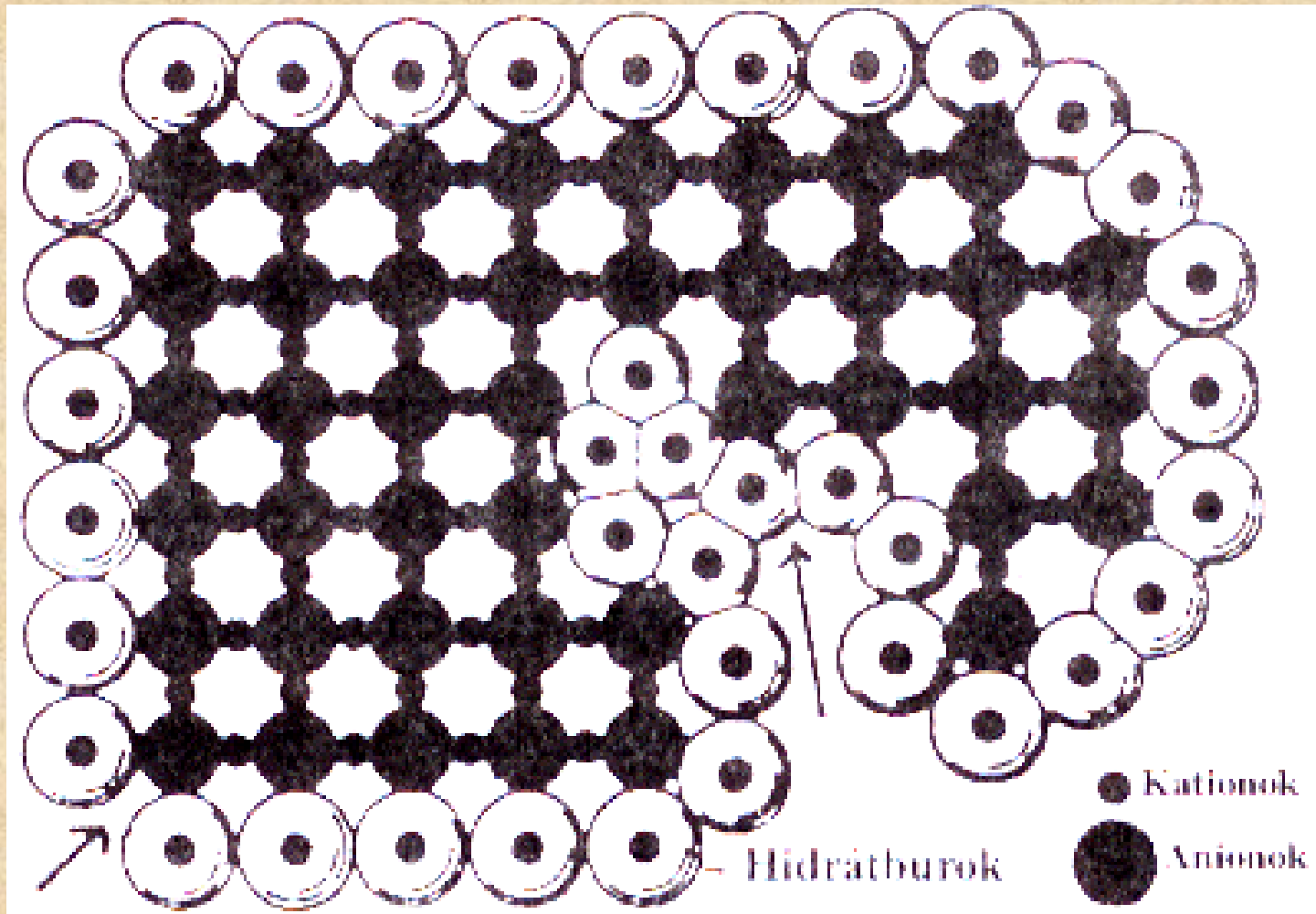

- Oxidáció – redukció hatása

Hidratáció szerepe a kémiai mállásban

Ásványok stabilitása

Stabilitás mértéke	Növekvő sorrend
Igen gyenge	Gipsz, mészkő, dolomit
Gyenge	Olivin, apatit
Közepes	Piroxén, amfibol, földpátpótló
Nagy	Biotit, ortoklász, muszkovit
Igen nagy	Kvarc, agyagásvány

A fontosabb mállási végtermékek csoportosítása

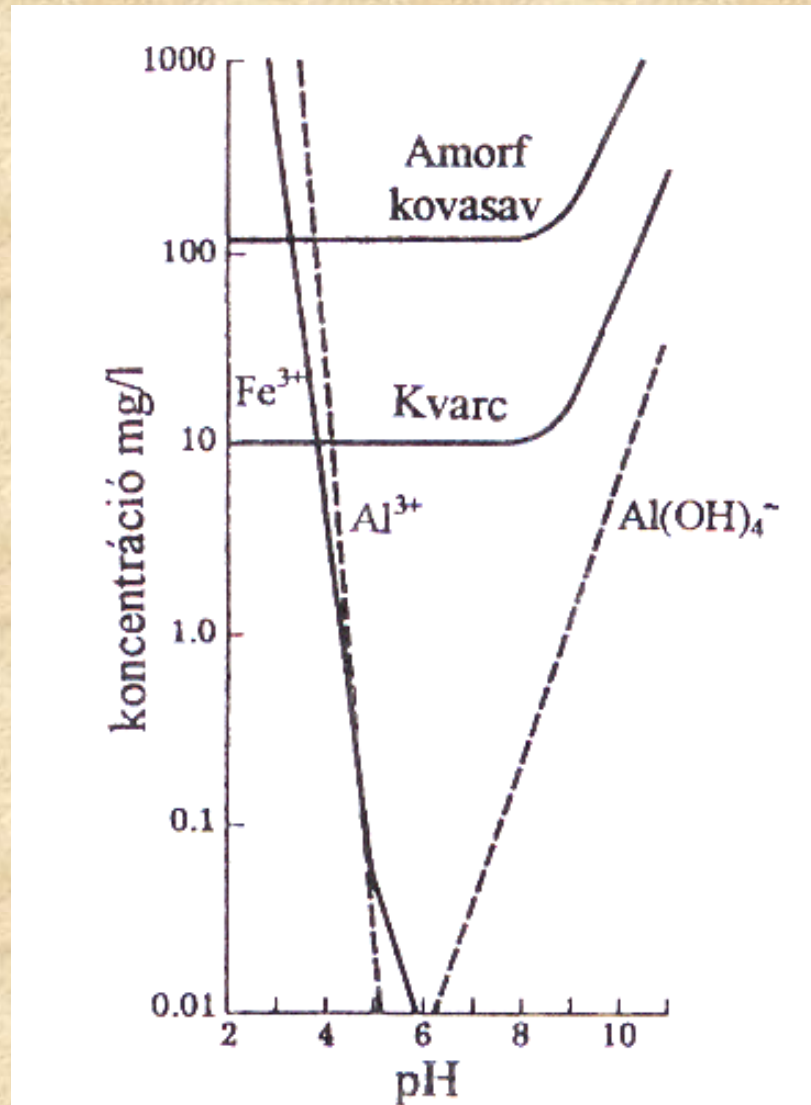
I.	II.	III.
Alkáli és alkáli földfémek sói	Vas- és alumínium sói	Kovasavak
Na ₂ O	Al(OH) ₆ *nH ₂ O	H ₂ SiO ₃ (meta-)
K ₂ O	Fe(OH) ₆ *nH ₂ O	H ₄ SiO ₄ (orto-)
CaO	AlOOH	és polikosavak
MgO	FeOOH	

Mobilitási (kilugzási) sorrend

- **Alkáli fémek** (K, Na) sói
- **Alkáli földfémek** (Ca, Mg) sói
  - a, kloridok, nitrátok (CaCl_2)
  - b, szulfátok ($\text{CaSO}_4 \cdot 2 \text{H}_2\text{O}$)
  - c, karbonátok (CaCO_3)
- **Fe- és Al –sók**
amfoter viselkedés
Kovasavak a lúgos közegben oldódnak jól
- **Agyagvándorlás** (agyagbemosódás)
- **Agyagszétesés**
  - podzolosodás
  - lateritesedés

A pH hatása az alumínium, a vas és a szilikátok oldhatóságára

A fontosabb anyagok szelvénybeli mozgása a podzolosodás és lateritesedés során

